

LIBRIS

We know
books

Cartea de față reunește volumele
*Cum să ne găsim duhovnic și să viețuim sub
călăuzirea lui* (Editura de Suflet, 2020) și
Cum să ne mărturisim la duhovnic.
Despre pocăință și iertare (Editura de Suflet, 2014).

Cum să ne găsim duhovnic și să ne mărturisim

În românește de Gheorghică Ciocoi

EDITURA DE SUFLET
București

LIBRIS

We know
books

plă cuiva din pricina propriilor patimi. Dacă se întâmplă una ca aceasta, trebuie să mărturisim ispita unui alt duhovnic.

Întrebare: Dacă ar exista păcate (îndeosebi cele trupești) pe care o femeie nu s-ar cuveni vreodată să le spovedească înaintea unui preot tânăr, cum să se procedeze?

Răspuns: În asemenea situații, spovedania trebuie să fie săvârșită la un preot mai în vârstă.

Întrebare: Dacă un criminal nedescoperit de autorități, primejdios pentru societate, se pocăiește pentru crima sa, trebuie oare ca preotul să-l predea autorităților?

Răspuns: Preotul a dat jurământ să păzească Taina Spovedaniei în cazul oricărui păcătos care se pocăiește. În asemenea situații, el trebuie să facă tot ce este posibil ca să-l educe pe criminal, iar dacă este necesar, să-l îndemne să se predea singur autorităților.

Întrebare: Dacă preotul care a dat cuiva o epitimie moare, cel care se căiește, aflat încă sub canon, ce să facă?

Răspuns: Doar preotul care a dat canon poate să ridice epitimia dată. În cazul în care acesta moare, cel aflat sub canon, după ce împlinește epitimia dată, trebuie să se ducă la episcop ori la un alt preot.

Cuprins

Cuvânt înainte	5
Ce reprezintă pentru creștin părintele duhovnicesc	7
Binecuvântare ori sfat duhovnicesc	16
Cum să aflăm un părinte duhovnicesc și să viețuim sub cârmuirea lui	18
Ce este un părinte duhovnicesc	49
Despre duhovnic și legătura noastră cu acesta ..	55
Reflecții asupra duhovniciei	81
Despre duhovnicie	87
Cum să ne mărturisim la duhovnic	89
Sfânta Scriptură despre spovedanie și pocăință ..	91
Pocăința și spovedania	93
Pocăința în Vechiul Testament	95
Pocăința în Noul Testament	99
Scurtă istorie a Tainei Spovedaniei și rânduiala acesteia	103
Ce piedici ne așază diavolul în cale pentru a ne opri de la spovedanie	110
Cum să ne mărturisim înaintea duhovnicului ..	119
Spovedania și iertarea	137
Întrebări și răspunsuri pe tema spovedaniei ...	156

Cum să aflăm un părinte duhovnicesc și să viețuim sub cârmuirea lui

PR. VEACESLAV TULUPOV

Cârmaciul corabiei

A considera că poți să ajungi pe calea mântuirii netrăind sub cârmuirea unui părinte duhovnicesc – e o mare eroare. Sfântul Grigorie de Nyssa scrie: „Înainte de orice altceva trebuie să ne îngrijim de a afla un cârmuitor pe cale și un povățuitor bun, ca nu cumva din necercarea noastră să ne abatem de la adevărata cale.”

Iată, de pildă, un exemplu care confirmă adevărul cuvintelor Sfântului Grigorie.

În vechime, un negustor vestit și-a împărțit averea săracilor și mănăstirilor. După aceasta, a mers la Lavra Pecerska de la Kiev, la precuviosul Antonie. Negustorul l-a rugat pe sfânt să-l tundă în viața monahală. Precuviosul s-a învoit cu tunderea și i-a dat lui numele de Isaac. Noul monah, îmbrăcat pe dată în rasă, a început să ducă o viață nespuse de aspră. În curând, și

aceasta i s-a arătat ca fiind puțin, lucrând de acum felurite nevoințe grele, de care au început să se minuneze chiar și nevoitorii încercați.

Luându-și noi nevoințe, Isaac s-a zăvorât într-o peșteră a mănăstirii, într-o chilie mică, și a început o nespuse de aspră nevoință. Se mulțumea cu o prescură pe care i-o dădea starețul printr-o ferestruică. Tot timpul și-l petrecea în rugăciune. Dormea foarte puțin, șezând pe un scăunel. Mari erau nevoințele lui Isaac, dar s-a ivit îndată necazul: el își puna nădejdea în nevoințele sale și nu în experiența duhovnicească a precuviosului Antonie. Luând sfânta prescură, Isaac nu primea de la aceasta și învățătură.

Au trecut astfel șapte ani. Odată, Isaac a încheiat cântarea de psalmi, a stins lumânarea și s-a așezat pe întuneric să se odihnească. Pe neașteptate, peștera s-a luminat cu o lumină neobișnuită și înaintea lui s-au arătat doi tineri frumoși, ale căror chipuri erau nespuse de strălucitoare.

– Isaac, noi suntem îngeri. Și iată, Hristos vine la tine. Închină-te Lui!

Nevoitorul a sărit în picioare, fără să se însemneze cu semnul crucii, și a căzut înaintea demonului care se arăta în chipul lui Hristos. Tinerii, care erau și ei tot demoni, au strigat:

– Ei, Isaac, acum ești al nostru!

Chilia s-a umplut de mulțime de duhuri necurate, care s-au năpustit asupra călugărului și l-au chinuit până în zorii celei de-a doua zi.

Dimineața, precuviosul Antonie, venind cu prescura, nu a auzit răspunsul la binețea da-

LEPIS | We know

ta lui Isaac. S-a gândit atunci că a murit și i-a chemat pe monahi. L-au scos pe Isaac abia viu. Vreme de doi ani a zăcut el ca un mort pe un pat, și în toată această vreme, precum un copil, a fost îngrijit de preacuviosul Teodosie. Doar mulțumită grijii și rugăciunilor acestuia, Isaac, încetul cu încetul, s-a întremat iarăși în viața duhovnicească.

Ce concluzie ar trebui să tragem din această pildă? Cea mai bună dintre toate este exprimată de cuvintele Sfântului Ioan Scărarul: „Precum corabia ce are bun cârmaci ajunge la liman, cu ajutorul lui Dumnezeu, fără vătămare, tot astfel și sufletul ce are un bun păstor ajunge cu bine la cer, chiar dacă multe păcate va fi săvârșit cândva.”

Marii sfinți nu se lepădau de sfătuire

V-ați întrebat vreodată de ce creștinii au nevoie mereu de o constantă cărmuire duhovnicească și de un duhovnic experimentat? Fiți cu luare-aminte la viața de zi cu zi. Începând un lucru, să vă străduiți să aflați un povățuitor care să vă învețe cum să faceți față cu bine sarcinilor ivite. Cu cât este mai complicat ceva, cu atât trebuie să avem un învățător mai experimentat și cu atât mai mult durează deprinderea. Viața duhovnicească creștină, așa cum spun Sfinții Părinți, „este arta artelor”. Astfel, trebuie să ne aflăm, fără doar și poate, un duhovnic și un povățuitor experimentat pe această cale.

Desigur, în sfera faptelor lumești, sunt oameni învățați, autodidacți, care au obținut succese remarcabile. Cu toate acestea, exemplul lor ar trebui luat doar ca excepție. Istoria seculară a Bisericii dă mărturie că desăvârșirea duhovnicească a creștinului nu este cu puțință fără cărmuirea constantă și vigilentă din partea unui povățuitor experimentat. Creșterea duhovnicească a nevoitorilor care nu voiau să se supună cărmuirii celor încercați sfârșea adeseori prin căderea în păcat sau în înșelare.

Poate vă întrebați: înseamnă că fără un părinte duhovnicesc e cu neputință să ne mântuim? Au fost situații când, cu ajutorul lui Dumnezeu, un om și-a mântuit sufletul și fără un învățător duhovnicesc. Cu toate acestea, este aproape cu neputință să pășim pe treapta desăvârșirii duhovnicești. Cu toții avem nevoie, așa cum scria Sfântul Teofan Zăvorâtul, „să păstrăm partea smereniei și să ne supunem unui om pentru Dumnezeu, ca lui Dumnezeu”. Această cale este arătată de nevoințele tuturor sfinților, care au strălucit ca o lumină în toată întinderea creștinătății. Marii plăcuți ai lui Dumnezeu s-au folosit întotdeauna de sfat și de îndrumare. Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Macarie Egipteanul, Sfinții Pahomie, Ilarion, Eftimie, Sava și toți marii sfinți au pus început al mântuirii lor prin supunerea de sine față de un părinte duhovnicesc, de la care au deprins nevoințele.

Mulți creștini știu că în viața duhovnicească este nevoie de un povățuitor, însă ei nu se gândesc să-l caute. Cei mai mulți oameni învățat nu din greșelile străine, ci din propriile greșeli.

Tot la Lavra Pecerska, în zilele egumeniei preacuviosului Nikon, unul dintre monahi, pe nume Nikita, voia să devină zăvorât. La toate rugămintele lui de a se zăvorî, preacuviosul Nikon a spus:

– Fiul meu, nu îți este de folos să stai fără lucrare, ești încă tânăr. Slujindu-le fraților, nu-ți vei pierde răsplata. Doar l-ai văzut pe Isaac cum a fost înșelat de demoni. Și numai marele har al lui Dumnezeu și rugăciunile părinților Antonie și Teodosie l-au mântuit pe el, făcând până astăzi nenumărate minuni.

– Niciodată nu voi fi înșelat ca el.

– Fugi, frate, să te înalți, ca să nu cazii!, l-a prevenit preacuviosul.

Neavând un părinte duhovnicesc ca să-l îndrume, a alergat să-și îplinească voia sa. A intrat în chilie și s-a zăvorât. După câteva zile, monahul, în vremea psalmodierilor, a auzit un glas care repeta cuvintele rugăciunii lui. În același timp, în jurul său, se simțea o mireasmă neobișnuită. S-a gândit: „Dacă nu ar fi înger, nu s-ar ruga cu mine și nu s-ar simți aici mireasma Duhului Sfânt.” După aceasta, zăvorâtul s-a aprins de dorința de a-L vedea pe Însuși Domnul și a început să se roage spunând:

– Doamne, arată-Te, vreau să Te pot vedea!
 Ca răspuns la rugămintea sa a auzit glas:

– Nu mă arăt, ești încă tânăr. Te înalți, să nu cumva să cazii!

– Nu, nu mă înșel, Doamne!, s-a plâns fratele. Egumenul m-a învățat să nu ascult de înșelările diavolului. Ce-mi vei porunci însă voi împlini.

– E cu neputință omului să mă vadă pe mine în trup fiind, a spus duhul necurat ce pretindea a fi Domnul. Însă, iată, îl trimit pe îngerul meu. El va fi cu tine și tu vei împlini voia lui.

În acel ceas, înaintea lui Nikita a stat un diavol în chip de înger, și monahul, încrezător în sine, i s-a închinat lui.

Pe dată diavolul i-a dat învățătură:

– De acum înainte să nu te mai rogi, ci doar să citești cărți. Prin citire vei grăi cu Dumnezeu și din cărți vei da sfaturi folositoare celor ce vin la tine. Iar eu mă voi ruga întotdeauna pentru mântuirea ta.

Nevoind să asculte sfatul egumenului său, cu bucurie a împlinit porunca părutului înger. El a citit cu sârguință Sfânta Scriptură, având convorbiri de folos cu cei ce-l cercetau și, în același timp, privea plin de bucurie către învățătorul său care, chipurile, se ruga de acum neîncetat pentru mântuirea sa.

După câțva timp, a început să procească și, așa cum se întâmplă adesea, prorocirile sale s-au răspândit peste tot în jur. Cu toate acestea, frații mănăstirii au început să ia aminte la purtarea lui

tot mai nelalocul ei. Toate prorociile lui erau nu despre viitor, pe care demonii nu-l cunosc, ci despre lucruri care avuseseră loc, dar care nu erau cunoscute celor ce-l ascultau. Din Sfânta Scriptură el cunoștea doar cărțile Vechiului Testament. Le învățase pe de rost pe acestea, iar cărțile Noului Testament nu le citea și nici nu voia să audă de ele. După ce au luat aminte cu osebite la zăvorât, monahii au înțeles că acesta era înșelat de diavol. Au venit la chilia lui și cu rugăciunile lor l-au izgonit pe demonul care luase chip de înger. După aceasta, monahii l-au scos din zăvorârea sa. Când a fost slobozit de înșelarea cea diavolească, el nu doar că a uitat întreg Vechiul Testament, ci a uitat chiar să citească.

Dându-și seama din ce năpastă l-a scos Domnul, cu smerenie s-a pus pe sine sub cârmuirea duhovnicească a părinților de la Lavra Pecerska. Mulțumită cârmuirii lor, încetul cu încetul a atins desăvârșirea multor virtuți și, mai apoi, a fost așezat episcop al marelui Novgorod. Aici el a fost preaslăvit cu mulțime de minuni, iar după sfârșitul său a fost numărat în rândul sfinților.

După cum vedeți, chiar și marii nevoitori au nevoie de un părinte duhovnicesc și de cârmuirea cu luare-aminte a acestuia, ca să-și mântuiască sufletele. Poți tu oare să mergi pe o altă cale? Poți tu, care trăiești în mijlocul lumii și al feluritelor sminteli ale acesteia, să nu ai nevoie de un povățuitor care să înțeleagă problemele de credință și ale vieții duhovnicești?

Calea de mijloc, calea de aur

Dacă ai luat singur hotărârea să mergi pe calea vieții evlavioase, va fi greu să păstrezi calea de mijloc. Vei fi atras de extreme. Te vei deda pe tine la nevoințe duhovnicești excesive și aproape că nu vei mai săvârși faptele evlaviei. Da, aceste fapte săvârșite fără sfatul unui povățuitor nu-ți vor aduce vreun real folos. Făcând ceva bun, îți vei atribui meritul, și aceasta nu va ajuta decât la sporirea mândriei tale. Preacuviosul Antonie cel Mare spunea ucenicilor săi: „Să știți bine că nu veți izbândi și nu veți spori întru cele ale desăvârșirii dacă nu veți fi în stare să deosebiți binele de rău. Și nu veți putea aceasta dacă nu vă veți supune părinților voștri. Părinții noștri au ascultat și s-au supus părinților lor și au ascultat învățăturile lor; de aceea au izbândit ei să sporească și au ajuns ei înșiși povățuitori.”

Astfel, fără cârmuirea cea duhovnicească, creștinului îi este cu neputință să ajungă la vreo izbândă oarecare în viețuirea cea după Dumnezeu și, mai mult, să devină mai apoi el însuși povățuitor.

Sfântul Vasile cel Mare sfătuiește pe un om care își biruie patimile cele rele și se întoarce la Hristos să-și afle un povățuitor încercat. După prima biruință asupra păcatului, urmează o luptă lungă cu atașamentul nostru față de lume, care nu poate fi purtată fără cârmuirea unui om binecuvântat. Mai mult, fără el, cu greu ne putem stabili un mod de viață duhovnicesc de sine stătător.